

HE LLEGIT NO SÉ ON

EVA PIQUER

08/06/2019

Buscant veritats entre la boira

LA MODA DE LA FILOSOFIA HA PROVOCAT LA CRISI DE LES HUMANITATS?

Norbert Bilbeny, catedràtic d'ètica a la Universitat de Barcelona, reivindica **la filosofia com una activitat que exigeix sortir de casa i observar el món**. Segons ell, en l'últim quart de segle ha emergit una mena de "pensament amable" que ens vol fer creure que la filosofia és fàcil, pràctica i consoladora. Bilbeny fica en aquest sac **André Comte-Sponville, Fernando Savater, Robert R. Smith, Jostein Gaarder, François Jullien, Stéphane Ferret, Michel Onfray, Alain de Botton, Nuccio Ordine, Lou Marinoff** i etcètera. La proliferació, diu, d'aquests filòsofs "d'estar per casa" no ha ajudat i potser fins i tot **ha perjudicat la filosofia en majúscules**: "Paradoxalment, amb la popularització de la filosofia no hi han sortit guanyant ni la

seva presència a l'ensenyament secundari (reduïda), ni el suport públic i privat de l'estudi a la universitat (precar), ni les col·leccions editorials d'assaig i de filosofia no divulgatives (escasses). De retruc, se'n ressent també la creativitat en l'àmbit del pensament filosòfic (declinant)".

Bilbeny va més enllà i no descarta que **la popularització de la filosofia sigui ella mateixa una causa indirecta de la crisi actual del pensament i les humanitats**, pel fet que ens ofereix "una imatge trivialitzada del saber filosòfic i dels seus temes i representants".

No deixa de ser curiós que Norbert Bilbeny digui això justament en el pròleg d'un llibre que té una **clara voluntat divulgativa**. Es titula *Filosofia per sortir de casa*, l'ha publicat Columna i fa tot l'efecte que pretén arribar a un públic ampli, cosa que es nota ja en la compaginació: el volum és ple de titolets i de textos destacats en un cos de lletra més gran. Això sí: Bilbeny insisteix que **la filosofia és difícil**, que demana pensar amb fonament i rigor, una pretensió ambiciosa en aquests temps dominats per la premsa i la dispersió de l'atenció.

QUAN NOMÉS ENS POT SALVAR UN DÉU QUE QUI SAP ON PARA

Un personatge de la novel·la *Jo confesso*, de **Jaume Cabré**, diu: "Som una comunitat que vivim en una roca que navega enmig de l'espai, com si estiguéssim buscant un Déu entre la boira". **Martin Heidegger** va dir, en el seu testament filosòfic: "Només un déu pot salvar-nos". Bilbeny apunta: "Però la recerca de la veritat no ens aboca a la boira, ni necessàriament a Déu, encara que sigui el de la Veritat, com si aquesta fos un déu. Esperem que ens dugui senzillament a la guanyadora clariana de paraules i coses que siguin veritat". El catedràtic assenyala que hi ha dues formes, antagòniques entre si, de perjudicar la veritat. **Una: creure's que s'està en possessió de la veritat. Dues: no tenir-hi cap interès, ser indiferent a la veritat.** "Les dues fan més mal que la mentida, perquè impedeixen que es trobi a faltar la veritat -escriu Bilbeny-. Per això, fanàtics i dèspotes cometen les dues faltes alhora. Només creuen en la seva pròpia veritat".

SEMPRE ENS QUEDARÀ LA RELIGIÓ PROSAICA DE LA BONDAT I LA COMPASSIÓ

Joan-Carles Mèlich, professor de filosofia de l'educació a la Universitat Autònoma de Barcelona, recorre a Nietzsche, Heidegger i Milan Kundera per començar a pensar "una vida en la prosa, és a dir, una existència construïda després de la mort de Déu". Es tracta d'aprendre una "religió de l'ateu" configurada sobre un horitzó sense Déu, sense punts de referència indiscutibles, sense brúixoles. Com diu Mèlich en el llibre *La religió de l'ateu* (Fragmenta Editorial), en aquesta religió prosaica **la bondat ha substituït el Bé i la compassió ha pres**

el relleu de la Justícia. Un cop mort i enterrat l'Absolut, podem mirar de respondre les preguntes essencials des de les singularitats i les veritats petites.